

شناسه	مقررات - رویه اجرایی	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۵/۰۵/۱۸
عنوان موضوع	بررسی ظرفیت ها، چالش های و فرصت های توسعه گذرگاه های مرزی استان خراسان جنوبی		
مرجع طرح موضوع	استاندارداری خراسان جنوبی		
شرح موضوع	پیرو دستور ریاست محترم جمهوری مبنی بر اجرای طرح ملی " تمرکز زدایی تجارت ایران از بنادر جنوبی کشور " توسط معاونت راهبردی ریاست جمهوری و متعاقب آن سفر هیأتی از معاونت راهبردی ریاست جمهوری به سرپرستی سرکارسرهنگ خانم دکتر حنا درشتی - مدیرکل محترم سیاسی و بین الملل به استان، در راستای انجام مطالعات میدانی و بررسی ظرفیت ها، چالش ها و فرصت های توسعه گذرگاه های مرزی، این موضوع در دستور کار دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان قرار گرفت. با توجه به موقعیت ویژه استان های مرزی به خصوص استان های شرقی کشور در حوزه تجارت خارجی و امکان جایگزینی مرزهای شرقی به جای مرزهای جنوبی و بنادر و از طرفی حجم تجارت بالای ایران با افغانستان و پاکستان و امکان واردات از این کشورها و استفاده از پتانسیل افغانستان در بازار داخل به خصوص بحث واردات محصولات کشاورزی و نهاده های لازم در خوراک دام و طیور (از قبیل: حبوبات، ذرت، سویا، جو، چغندر قند و پنبه و دانه های روغنی) در قالب کشت فراسرزمینی یا قراردادی (باتوجه به زمین های فراوان، آب فراوان، نیروی کار ارزان و همچنین سیاست امارت اسلامی مبنی بر جایگزینی برای کشت مواد مخدر) و از طرفی موازنه تجاری مثبت با اعداد قابل توجه به نفع ایران ضرورت دارد که به افغانستان توجه ویژه ای صورت پذیرد. استان خراسان جنوبی با طولانی ترین مرز مشترک با افغانستان به طول ۳۳۱ کیلومتر و دارنده سومین مرز رسمی بین المللی مشترک با کشور افغانستان (مجمع مرزی ماهیرو در متشکل از گمرک، پایانه مرزی، بازارچه مرزی و منطقه ویژه اقتصادی ماهیرو) و همچنین سه بازارچه مرزی گلورده (میل ۷۳) در شهرستان درمیان، بازارچه مرزی یزدان در شهرستان زیرکوه، بازارچه مرزی دوکوهانه در شهرستان نهبندان (که بازارچه های مذکور تا یک دهه گذشته عملکرد صادراتی بسیار بالایی داشته ولی متأسفانه از طرف افغانستان به صورت یک طرفه غیرفعال گردیده است) از استان های مطرح در حوزه تجارت خارجی با افغانستان به ویژه در دوران اضطرار و جنگ بوده است. عملکرد مجمع مرزی ماهیرو در حوزه صادرات و همچنین ترانزیت کالا از سایر نقاط دنیا به افغانستان از این مرز در سال ۱۴۰۴ بالغ بر دو میلیارد دلار بوده است و استان خراسان جنوبی خدمات صادرات، تخلیه و بارگیری و ترانشیپ دو میلیارد دلار از حدود ۹ میلیارد دلار واردات افغانستان را به خود اختصاص داده است. با توجه به اختلاف فی مابین افغانستان و پاکستان در شرایط فعلی و انسداد مرزهای دو طرف فرصت طلایی در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است تا هم بتوانند کالاها و محصولات ایرانی جایگزین کالای پاکستانی در بازار افغانستان باشند و همچنین بنادر و مرزهای ایران جایگزین مرزهای مشترک افغانستان و پاکستان گردند که البته تبدیل این شرایط به فرصت نیازمند تلاش و همکاری بیشتر بخش دولتی و بخش خصوصی به خصوص در بنادر، مرزها و گمرکات خروجی می باشد.		

- عدم تحقق کشت فراسرزمینی و یا قراردادی با کشور افغانستان از طرف بخش دولتی ایران به خصوص وزارت جهاد کشاورزی بوده و علی رغم نیاز مبرم کشور به برخی از محصولات کشاورزی قابل کشت در افغانستان، واردات آنها از اقصی نقاط دنیا انجام می شود. حال آنکه زمینه این موضوع در افغانستان براحتی فراهم و دولت و بخش خصوصی افغانستان آمادگی و تمایل خود را اعلام نموده اند. - قوانین سخت گیرانه حوزه حفظ نباتات متأسفانه مانع واردات محصولات کشاورزی و کالای اساسی افغانی به کشور شده است. - غیرفعال بودن بازارچه های مرزی استان - تجارت ریالی با افغانستان و مشکلات انتقال پول از یک طرف و الزام صادرکنندگان به رفع تعهدات ارزی به روش های مدنظر دولت از سوی دیگر باعث کاهش صادرات و از دست رفتن بازار استراتژیک افغانستان شده است. - عدم ارتباط بانکی با کشور افغانستان و نبود بانک مشترک و یا حتی صرافی مشترک جهت انتقال وجوه معاملات فی مابین و در اثر بی تدبیری سیستم بانکی و بانک مرکزی ایران - نبود صرافی در استان و بالتبع آن مشکلات تجار و بازرگانان در نقل و انتقال وجوه معاملات - نبود سیستم تعرفه ترجیحی قابل توجه بین دو کشور در تجارت خارجی - عدم فراهم کردن زمینه حضور شرکت های دانش بنیان و فناور در حوزه خدمات فنی مهندسی و دانش فنی در حوزه های کشاورزی، معدن، صنعت و ... - با توجه به تجربه جهش صنعتی افغانستان و حمایت از تولید، رقابت برای برخی از کالاهای ایرانی در بازار افغانستان سخت و بسیاری از تولیدات ایرانی بازار خود را از دست داده اند. - شرط واردات در مقابل صادرات برای شرکت های تعاونی مرز نشینان - عدم پوشش ریسک تجارت به افغانستان توسط صندوق ضمانت صادرات و سایر نهادها - عدم فراهم بودن زمینه ورود بیماران افغانی به استان و کشور به دلیل مشکلات ویزا، اسکان و همچنین جاده های مواصلاتی - کمبود نیروهای متخصص گمرک در مجتمع مرزی ماهیروود و گمرکات استان	ایرادات و مشکلات مطروحه
- کشت فراسرزمینی یا قراردادی در افغانستان و واردات به ایران مانند ذرت، سویا، جو، گندم، دانه های روغنی، حبوبات و خشکبار - امکان برقراری واردات دام زنده و یا گوشت قرمز از افغانستان - بازگشایی مجدد بازارچه های مرزی - معافیت صادرات به افغانستان از تعهدات ارزی و رفع تعهدات ارزی به روش ریالی (مصلحه ریالی) و یا تهاتر - ایجاد بانک مشترک و یا صرافی های مشترک بین دو کشور جهت نقل و انتقال پول به خصوص در شرایط تحریم - ایجاد صرافی در استان - رایزنی لازم جهت برقراری تعرفه ترجیحی بین ایران و افغانستان	پیشنهادهای

- برگزاری نمایشگاه های مشترک و اعزام و پذیرش هیأت های تجاری جهت فراهم آوردن زمینه حضور خدمات فنی مهندسی در حوزه های: - حمل و نقل و لجستیک و انبارداری در مرزهای مشترک: هوشمند سازی سیستم های حمل و نقل و گمرکات و سامانه های مشترک گمرکی و حمل و نقلی فی مابین دو کشور و آموزش های لازم جهت تسهیل تجارت - فناوری اطلاعات و ارتباطات: ساخت اپلیکیشن ها و نرم افزارهای مشترک، تسهیل فرایند خرید آنلاین، شبکه های ارتباطی دیجیتال و... - کشاورزی: کشت نوین، آبیاری های نوین، گلخانه، سردخانه و صنایع تبدیلی کشاورزی - در حوزه کشاورزی ایجاد و تأسیس مزارع بزرگ پرورش مرغ، دام و آبزیان در قالب تولید مشترک و واردات به کشور - معادن: دانش فنی حوزه معدن اعم از نقشه برداری، حفاری، استخراج، اکتشاف و بهره برداری مشترک و فرآوری و صنایع تبدیلی حوزه معدن - صنعت: با توجه به حمایت افغانستان از تولیدات بومی، سرمایه گذاری مشترک در تولید و همچنین صدور ماشین آلات و خطوط تولید می تواند در حفظ سهم بازار افغانستان به تولیدات داخلی کمک نماید. بخصوص در صنایع تبدیلی کشاورزی و معدن - انرژی: تولید انرژی تجدیدپذیر، خطوط انتقال و شبکه های برق بین شهری در افغانستان - عمران و شهرسازی: خدمات فنی مهندسی در حوزه های شهرسازی، راهسازی، پل ها و جاده های بین شهری و همچنین شهری و روستایی - خدمات پزشکی و دارویی: حرکت به سمت تولید مشترک داروهای انسانی و دامی و شناسایی بیماری های مشترک انسان و دام و فراهم کردن زمینه واکسیناسیون انسان و دام در افغانستان - مدیریت واحد مرزی و پنجره واحد خدمات تجارت فرامرزی و متولی آن می بایست تعیین تکلیف گردد. - حذف شرط صادرات جهت واردات شرکت های تعاونی مرزنشینان مشابه طرح کولبری و تسهیل واردات - صادرات به افغانستان می بایست توسط صندوق ضمانت صادرات تحت پوشش قرار گیرد. - تسریع در صدور ویزا جهت بیماران و همراهان آنان و استفاده از ظرفیت توریسم سلامت در استان و کشور - استقرار سرکنسولگری افغانستان در بیرجند و بالعکس سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران در فراه - ارتقاء گمرکات استان به حوزه نظارت و افزایش اختیارات و تأمین نیروی انسانی لازم در گمرکات استان - ایجاد منطقه آزاد تجاری صنعتی مشترک در مرزماهیرود و استفاده از ظرفیت تولید مشترک - ایجاد زیرساخت مناسب نگهداری محصولات کشاورزی و دامی از قبیل: انبار، سردخانه	
- مکاتبه معاون محترم سیاسی و بین الملل معاونت راهبردی ریاست جمهوری خطاب به استاندار خراسان جنوبی - نامه شماره ۴۶۹۱۱ مورخ ۱۴۰۵/۰۵/۱۰ - مکاتبه مدیرکل محترم دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری - نامه شماره ۳۵/۷۱/۲۹۱۷۹ مورخ ۱۴۰۵/۰۵/۱۸	فهرست مستندات و مدارک پشتوانه